

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»
для вступу на 2-й курс першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», 293 «Міжнародне право» на основі здобутої раніше вищої освіти або навчання не менше року за іншою спеціальністю у 2022 році

Фаховий іспит з «Основи правознавства» є вступним випробуванням, спрямованим на демонстрацією вступником знань, умінь і навичок про природу і теорії походження держави, її функції, сутність, зміст, форми й функціонування права та основних галузей законодавства, систему судових та органів, що забезпечують правопорядок.

Мета іспиту – оцінювання комісією знань, умінь та навичок про природу, теорії походження та функції держави, сутність, зміст, форми й функціонування права, сферу регулювання суспільних відносин основних галузей законодавства, умінь щодо використання понятійно-категоріального апарату юриспруденції в подальшій професійній діяльності.

Результатом проведення вступного випробування має стати комплексна оцінка компетентностей вступника щодо:

- розуміння найбільш важливих закономірностей виникнення та тенденціями розвитку держави і права, їх структурно-функціональними характеристиками, сформуванню загальнотеоретичні уявлення про право;
- формування власних суджень та вміння використовувати юридичний понятійно-категоріальний апарат, необхідний для подальшого вивчення юридичних навчальних дисциплін та майбутньої професійної діяльності;
- можливості застосування практичних навичок інтерпретації і застосування основних положень нормативно-правових актів різних галузей національного законодавства та міжнародного права.

Завдання на фаховому вступному випробуванні «Основи правознавства» спрямовуються на перевірку:

- *знань* сутності і призначення держави, форм і функцій права, загальних засад правового регулювання галузевих суспільних відносин;
- *розуміння* структури системи права і системи законодавства, поняття правової системи та зв'язків між її основними елементами;
- *умінь* правильно тлумачити і застосовувати правові норми та принципи, сприяти реалізації прав людини і впровадженню вимог верховенства права у суспільну, передусім юридичну, практику.

1. Загальна характеристика держави

Причини виникнення держави. Поняття й ознаки держави. Визначення терміну «держава».

Державний суверенітет. Державна монополія на примус. Функції держави.

2. Державна влада. Форми держави.

Форма держави. Форма державного правління. Види монархій. Види республік.

Форма державного устрою. Унітарна держава. Види складних держав. Політичний режим. Демократія. Види антидемократичних правових режимів.

3. Поняття та види соціальних регуляторів

Соціальні норми. Види соціальних норм. Норми моралі. Релігійні норми. Корпоративні норми. Звичаї та традиції.

Поняття права. Об'єктивне право. Суб'єктивне право. Ознаки права.

Джерела права. Правовий звичай. Судовий прецедент. Нормативно-правовий акт. Види нормативно-правових актів.

Поняття та елементи системи права. Галузь права. Інститут права. Норма права.

4. Правові відносини

Склад правовідносин. Суб'єкти правовідносин. Об'єкти правовідносин. Зміст правовідносин. Фізичні та юридичні особи.

Право суб'єктність. Правоздатність, дієздатність та деліктоздатність.

Юридичні факти. Юридичні події. Юридичні дії.

5. Конституція України

Місце Конституції України в системі національного законодавства України. Юридична сила конституції. Процедура прийняття конституції. Установчий характер конституції.

Структура та зміст Конституції України. Суверенітет та демократія в Конституції України. Соціальна та правова держава в Конституції України.

Повноваження Конституційного Суду України.

6. Громадянство України

Поняття «людина» «особа» та «громадянин».

Громадянство і підданство. Ознаки громадянства. Біпатриди та апатриди. Підстави набуття громадянства України: народження, територіальне походження, прийняття до громадянства, поновлення громадянства, усиновлення громадянином України. Припинення громадянства України.

7. Конституційні права, свободи й обов'язки людини і громадянина

Права людини. Підходи до класифікації прав людини. Покоління прав людини.

Права і свободи людини в Конституції України.

Конституційні зобов'язання громадян України.

8. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні

Поділ державної влади в Україні. Виконавча, законодавча та судова гілки влади в Україні. Система «стримувань і противаг».

Конституційний статус Верховної Ради України. Функції Верховної Ради

України. Ратифікація та денонсація міжнародних договорів.

Конституційний статус Президента України. Функції президента України.

Місцева влада в Україні. Правовий статус та повноваження місцевих рад в Україні.

9. Правопорушення

Поняття та види правопорушень. Визначення та види шкоди.

Визначення та форми вини.

Злочин. Кримінальний проступок. Адміністративне правопорушення. Цивільно-правове правопорушення.

Склад правопорушення. Суб'єкт та суб'єктивна сторона правопорушення. Об'єкт та об'єктивна сторона правопорушення.

10. Юридична відповідальність

Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності: фактична та юридична.

Види юридичної відповідальності. Кримінальна відповідальність. Адміністративна відповідальність. Цивільно-правова відповідальність. Дисциплінарна відповідальність. Конституційна відповідальність. Міжнародно-правова відповідальність.

Обставини, що виключають суспільну шкідливість (небезпечність) діяння. Необхідна оборона. Крайня необхідність.

11. Адміністративна відповідальність

Поняття адміністративної відповідальності. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності. Адміністративно-правові санкції.

Адміністративне правопорушення (проступок). Суб'єкт адміністративного правопорушення. Ознаки адміністративного правопорушення. Шкода адміністративного правопорушення.

12. Кримінальна відповідальність

Поняття кримінальної відповідальності. Види кримінально-правових санкцій.

Поняття злочину. Суб'єкт злочину. Осудність. Пропорційність призначеного покарання вчиненому злочину. Обставини, що обтяжують відповідальність. Обставини, які пом'якшують відповідальність.

13. Цивільне право

Підстави здійснення цивільних прав та обов'язків.

Фізична особа. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Фізична особа-підприємець. Юридична особа. Види юридичних осіб.

Види об'єктів цивільних прав. Речі. Майно.

Поняття та види правочинів. Вимоги до письмової форми правочину.

Поняття права власності. Зміст права власності.

14. Сімейне право

Учасники сімейних відносин. Сім'я. Дитина.

Здійснення сімейних прав. Виконання сімейних обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів.

Поняття шлюбу. Шлюбний вік. Право на шлюб. Одношлюбність. Державна реєстрація шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Шлюбний договір. Припинення шлюбу.

Права і обов'язки матері, батька і дитини. Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми.

15. Трудове право

Трудові права працівників. Колективний договір. Трудовий договір.

Робочий час. Час відпочинку. Нормування праці. Оплата праці. Трудова дисципліна. Охорона праці.

Праця жінок. Праця молоді. Праця осіб, що поєднують роботу з навчанням.

Професійні спілки. Права професійних спілок, їх об'єднань. Гарантії діяльності профспілок. Трудовий колектив.

Загальнообов'язкове соціальне страхування та пенсійне забезпечення.

16. Міжнародне право

Міжнародне публічне та приватне право. Історія виникнення міжнародного права.

Суб'єкти міжнародного права. Держави. Міжнародні організації. Державоподібні утворення. Народи і нації, що борються за свою незалежність. Індивід як суб'єкт міжнародного права.

Джерела міжнародного права. Міжнародно-правовий договір. Міжнародно-правовий звичай. Доктрина як джерело міжнародного права. Судовий прецедент як джерело міжнародного права.

17. Право Європейського Союзу

Джерела права Європейського Союзу. Первинні та вторинні джерела права Європейського Союзу. Установчі Договори. Регламенти та директиви. Судовий прецедент як джерело права Європейського Союзу. *Acquis communautaire*.

Інститути Європейського Союзу. Органи та агенції Європейського Союзу.

Критерії членства в Європейському Союзі. Процедура вступу до Європейського Союзу. Припинення та призупинення членства в ЄС.

Відносини України та Європейського Союзу. Адаптація законодавства України до *acquis communautaire*. Угода про асоціацію з Європейським Союзом.

18. Європейське право прав людини

Гене́за прав людини після другої світової війни. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Європейський суд з прав людини.

Права людини, що захищаються Конвенцією 1950 р. Абсолютні та не абсолютні права людини. Правомірні випадки обмеження прав людини, передбачених Конвенцією 1950 р.

Критерії прийнятності заяви до Європейського суду з прав людини. Процедура виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні в Україні.